

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V Ljubljani, 24. januarja.

Y. 15. januarja t. l. imel je alzasijanski od Nemcev postavljeni deželni odbor prvo letošnje sejo in bil je pri tej seji jednoglasno voljen zapisnikarjem baron Zorn von Bulach mlajši. Po volitvi se je izrazil, da ne more sprejeti na noben način tega posla, ker ni zmožen zapisnika voditi v nemškem jeziku. Vsi zbrani odborniki so pa soglasno ploskali tej izjavi in na ta način pokazali svojo mržnjo proti nemškemu elementu, — posebno pa, ako se v poštev vzame, da je baron von Bulach, kakor pravi Alzasijanec, nemškega jezika ravno tako zmožen, kakor francoskega. Tudi govor generalnega guvernerja Manteuffela je pokazal, da si Nemci ne delajo nobenih iluzij o pravem političnem mišljenju prebivalcev Alzasije in Lorene, katero se je pokazalo najbolj demonstrativno pri Gambettinem pogrebu. Ali poleg vsega tega napreduje v teh pokrajinah dan za dnevom bolj nemški element in dokazano je, da po alzasijanskih mestih in trgih že zdaj 55 odstotkov več nemški govori in piše, nego pred 12 leti. Utegne se primeriti, kakor je Gambetta pred več leti javno rekel, da bodo Francoze pri prihodnji vojski Alzasijanci s puškami in topovi sprejeli, ako se bo „révanche“ tako od dneva do dneva odlagala, kakor dan danes v francoski filisterski republiki. Tudi mesto Trier s pokrajino vred je bilo njega dni francosko, kakor Strassburg ali Metz. V vojski 1870 l. bili so pa Trierci ravno tako navdušeni Nemci, kakor Prusi ali Bavarci, ker francosko mišljenje se je tam od leta 1815. naprej izgubilo popolnoma v iste meri, kakor francoski jezik. —

S tem faktorjem, namreč s časom, računa Bismarck najbolj in največ. Zaradi tega je stožer njegove politike želja, da bi še Bog dal dolgo življenje sedanji francoski republiki, katera je res prava kvintesenca mirnih in dobročudnih filistrov.

Aksakov priobčuje ravno zdaj Skobeljevov dnevnik in v tistem tudi Gambettino kritiko o sedanji

francoski republikanski vladi. Ko je bil zadnjič Skobeljev v Parizu, mu je mej drugim rekel Gambetta: „Srečni ste vi Rusi, da še nemate parlamenta in zahvalite se Bogu do komolca, da nimate zbranih kakih 800 ljudij, ki v jedno mer vedno čakajo in kvasijo, ne storé pa nič!“ To je gotova resnica in največja slabost sedanje republike, da kacijh 800 poslancev in senatorjev drugega ne dela, kakor ne prestando čveka in kvasi, — ne pride pa do nobenega pravega rezultata; Bismarck pa, ki to opazuje, si pa kar vesolja roki mane in navdušeno tem „slavim“ francoskim Ciceronom in Demostenom ploska iz daljnega Berolina.

V tem ima tudi manifest princa Napoleona prav, da očita republiki, da že 12 let vojsko preustrojajo in se še dosedaj niso zjediniili o pravi in najboljši postavi za novačenje (Rekrutierungsgesetz). Sploh so pa večinoma vsi grehi, katere navaja princ Napoleon v manifestu, gola resnica, katerih grehov ne more najbolj zagrizeni republikanec zagovarjati ali celo izpričati. Iz tega uzroka so tudi vsi pravo pravcato grmanski misleči časniki od Belta do Adrije navdušeni za sedanjo francosko republiko in smešijo kolikor možno princa Napoleona in njegovo odločno izjavo.

Zatorej mora biti naše stališče strogo slovansko, brez vseh mladeniških pasijonov, ker to je jedino pravo in korektno, s katerega nam je pojmiti politično situacijo na Francoskem.

S tega našega stališča moramo brez okolišev z vso odločnostjo izreči, da sedanja filisterska, Bismarckovemu srcu tako priraščena francoska republika ni kratko ni malo ne ugaja slovanskim interesom. Sedanji francoski republikanci so res pravi epigoni velikanov prve republike in sami pritlikovci, ki tratijo zlati čas z abotnim govoričenjem, mej tem ko so se republikanski velikani preteklega stoletja borili s celo Evropo z nič manj nego s 14 armadami ob jednom.

Naša želja mora biti, da pride kmalu na krnilo francoske države bodi si kakor predsednik re-

publike, cesar ali kralj, mož energičen, razumen in v prvi vrsti vojak, ki bo nepotrebno in dolgočasno kvasanje v palači Bourbon nekoliko skrajšal na jedni strani, na drugi pa delal na to, da pride Francoska spet do takega unanega ugleda, kakor ga je uživala pred 1870. letom. Škoda je le, da so princa Napoleona že „a priori“ tako osmehili in razkričali, kakor da bi bil pravi bedak in strahopetnež. Spominati se pa moramo njegovih nekdanjih govorov v senatu pod vladjo Napoleona III., po katerih je pokazal, da je jako pameten, razborit, bistroumen in vsestransko v istini neizmerno izobražen mož. Jedini nedostatek v sedanjem času zanj je ta, da ni odločen vojak z dušo in telom, kakor je na priliko orleanski vojvoda Aumalski, ali njegov žlahtnik duc de Chartres. Po tem ne bi bilo dvomiti, da bi bil Napoleon Jérôme kmalu na čelu francoske države ali kakor predsednik republike, ali pa celo kakor „empereur.“

Zelo obžalovati moramo naglo smrt generala Chanzy-ja, bivšega poveljnika II. loireske armade in zadnjega francoskega poslanca v Petersburgu. On je bil genijalen vojak, zraven pa tudi mož poln odločnosti in eneržije in skoz in skoz poštenjak. On je bil nade vseh poštenih elementov na Francoskem in ob jednom tudi nade Rusije. Trdno je bilo pričakovati, da bi bil po Grevy-ji brez dvojbe izvoljen predsednikom republike in potem bi bila prešla republika iz 12 letnega besedovanja in tratenja časa v delovanje in sploh v akcijo. Žali Bog, njegova nepričakovana smrt je vse te opravičene nade mahoma pokopala.

Jedini general, kateri se je v zadnji vojski jako odlikoval in ki je tudi pariško komuno zatrl, je Marquis de Gallifet, tudi znan kakor Gambettin prijatelj. Po Chanzy-jevi smrti je on najbolj ugleden in najbolj popularen vojskovodja francoske armade, mož jako delaven in polen železne volje in energije, katero so najbolj komunardi poskusili. Pravi francoski rodoljubi in zmerni republikanci upirajo sedaj svoje oči po Gambettini in Chanzy-jevi smrti v ge-

LISTEK.

Junak našega časa.

(Roman M. Lermontova posl. J. P.)

Bela.

(Dalje.)

— Dobro! rekel je Azamat in odšel hitro domov. Proti večeru vzel je Pečorin svoje orožje in odšel iz trdnjave. Kako sta izvela svoj sklep, nisem mogel izvedeti. Po noči sta se oba vrnila in straža je videla, da je imel Azamat pri sebi na sedlu zvezano žensko z zakritim obrazom.

— In konj? vprašam stotnika.

— No, potrpite malo... Drugo jutro prišel je Kazbič in prigural je kostrune na prodaj. Ko je privezal konja za plot, prišel je k meni. Velel sem mu podati čaja; dasi je bil razbojnik, bil je vender moj prijatelj. Pogovarjala sva se o tem in onem... Kar opazim, da je Kazbič zatrepetal... barva po

obrazu se mu je spreminjevala in planil je k oknu, od koder videlo se je po nesreči na dvorišče.

— Kaj ti je, vprašam ga.

„Moj konj, moj konj,“ vpil je in tresel se po vsem životu.

In res slišal sem konjsko dirjanje.

— Najbrž jezdi kak kozak, rekel sem mu.

„Ne, ne, izdaja! izdaja!“ kričal je in kakor panter planil je iz moje sobe. Z dvema skokoma bil je zunaj in tekel je proti trdnjanskim vratom. Straža hotela ga je zadržati in zagrabila mu je pot z bajoneti. On pa je skočil čez orožje in bežal dalje po cesti. V daljavi videli smo vzdigovati se oblak prahu. Azamat jezdil je na Karagosu. V teku napel je Kazbič svoj karabiner in ustrelil. — Jeden trenutek je obstal, dokler se ni prepričal, da ni zadel. Potem je pa začel kleti, razbil svoje orožje ob skale na kosce, valjal se po tleh in jokati kakor otrok...

Nekaj ljudij šlo je iz trdnjave k njemu in ga popraševalo, kaj se je zgodilo; a on ni slišal ne

videl. Nekaj časa stali so okrog njega, potem so se pa vrnili. Ukazal sem položiti denar za ovne predenj, a on se ni ganil, ležal je z obrazom na zemlji, kakor bi bil mrtev; tako ležal je celo noč. Še le drugo jutro je ustal in prišel v trdnjavo ter popraševal vojake, kdo mu je ukral konja. Vojak, ki je stal prejšnji večer na straži, povedal mu je vse brez premisleka. Ko Kazbič zasliši ime Azamat, spusti se v tek v vas, kjer je bival Azamatov oče. In oče?

— Kazbič ga ni dobil doma. Odpotoval je bil za nekaj dnij, kar je pomoglo, da je mogel odpejati Azamat lepo sestrico. Ko se je vrnil knez, našel ni sina ne hčere. Kot zvit Čerkez vedel je Azamat dobro, kaj ga čaka, ako ga dobi Kazbič v pest; zato je zginil od onega časa. Najbrž se je pridružil kakej roparskeji druhali in se umaknil na ono stran Tereka ali v Kuban, kjer je pa najbrž ubit...

V tej nesrečnej zgodbi moral sem še jaz izpolniti svojo dolžnost. Ko sem zvedel, da je Čerke-

nerala Gallifet-a s trdno nado, da bo on Grevy-jev naslednik, ako ne bo republiko poprej kaka nezgoda zadela. Mi z našega slovanskega stališča se pridružujemo tem željam; — izrekujemo pa ob enem, da bi se čisto nič ne jokali in solz ne pretakali, ako bi prišel kak „empereur“ na površje, — samo, da bi prišla jedenkrat tolikokrat napovedana révanche malo v tir, kar pa pri sedanjosti vedno le besedujoči filisterski republiko nikakor upati ni.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 24. januarja.

V včerajšnji seji **državnega zbora** stori novoizvoljeni poslanec Winterholler obljubo. Finančni minister predloži nakladni kredit k poglavju budžeta: „davčni urad“. Jaques in drugovi predložijo nasvet, zadevajoč premembo sodnijskega reda z ozirom na pravno poučenje porotnikov in resumé sodišču predsednika. Poslanec Exner in tovariši vprašajo vlado, kako misli ona pospeševati elektrotehniko. Na to vpraša Plener finančnega ministra, kaj je on mislil z izrazom „Contrebande“ v zadnji seji. Kar mu minister Dunajewski odgovori, Plenerju ne zadosti in on trdi, da je minister s temi besedami preklical prejšnjo izjavo, na kar Dunajewski zopet opomni, da ni imel ničesar preklicavati. Po tem osebnem intermezzu volijo se članovi odseka za delniško postavo in dopolnijo drugi odseki. Na to čita se v prvo nasvet poslanca pl. Chlumeckyja in tovarišev glede obrambe obrtnih podjetnikov in pomagačev, ubožnih zavodov in domovinske postave in kmetijskih zemljiščnih zadev.

V ponedeljek obdržavali so seje razni odseki. Budgetni odsek dognal je naslov „carina“, ki se ima za leto vsled novega tarifa povišati za 13 milijonov. Carina se nastavi s 40,764.000 gld. Na to se preide k naslovu „užitnina“, katera se proračuni na 85,350.000 gld., to je za 3 milijone manj ko lansko leto. Poslanec Suess opozori, da se bode davek pri petroleji zmanjšal, ker se z jedne strani iz Amerike uvaža surovina v ogrske rafinerije namesto čistega olja, z druge strani pa se uvaža po Donavi rusko surovo olje. Poročevalec Hausner nasvetuje naslednje dve resoluciji: 1. Vladi se naroča, da snuje z ogersko vlado dogovore za izdatno pomanjšanje solne cene in da o dognanem uspehu zbornici kar hitro možno poroča. 2. Vlada naj stopi z ogersko vlado v dogovor glede zopetnega izvajanja živinske soli.

V jezikovnem odseku bili so navzočni: načelnik Grocholski, zapisnikar Madejski, desničarji: Hohenwart, Trojan, Rieger, Hausner, Tonkli, Havelka, baron Hayden, grof Clam, E. Czerkowski, Krasicki in Hipoliti; levičarji: Taufferer, Chlumecky, Wurmbrand, Wolfrum, Sturm, Herbst, Weber; zastopniki vlade: Taaffe, Pražák in in dv. svetnik Beck. Baron Hayden (iz gorenjeavtrijskega veleposestva) poprime besedo in izjavi, da njegovo domovino osobito le malo zadeva jezikovno vprašanje, to poslednje pa se le po nekaterih kričavih krivo uporablja za ščuvanje. Govorniku narodnostno vprašanje ni prvo, nego jednota in moč države. Ako bi bilo nemštvo res v nevarnosti, bi se že on tudi v bran postavil, sedaj pa za to ni nobenega povoda. V predlogu Wurmbrandovem pogrša govornik definicijo državnega jezika in vpraša, je li Wurm-

brand dotični načrt postave že pripravil in če ima minister-prvosednik še dandanes jezikovno postavo za shodno. Po jako plitvih in mrtvih ugovorih Sturm in Herbst zavrgel je odsek z 12 proti 7 glasom predlog Wurmbranda in bode po nasvetu Riegerjevem v zbornici stavljen predlog, da se o njem preide na dnevni red. Levica ni stavila nobenega pozitivnega nasveta, kar jasno priča, da ima na umu le sejati nemir in v zbornici kričati. Wurmbrand še neki vedel ni, da namerava Sturm v zbornici Grocholskega interpelovati.

Obrtni odsek pečal se je z reformo krošnjarske postave. Poslanec Pöck poročal je o vladini predlogi glede ostrejših kaznij za prestopke krošnjarke postave ter je izjavil obče priznano mnenje, da se z vedno množočim se krošnjarstvom malemu obrtu napravlja nevarna konkurenca. Krošnjar ne plačuje stanovnine, prodaje za gotov denar, plačuje manjši davek in manjše doklade, in tedaj veliko lažje shaja nego mali obrtnik. Odsek bode predlogu vlade v prihodnji seji skoro gotovo vzprejel.

„Česky klub“ je sklenil, da se naj bi socialno-politični predlog Chlumeckyjev odkazal posebnemu odseku. Glede jezikovnega vprašanja v deželah česke krone se je konstatovalo, da jednakopravnost jezikovna nikakor ni še upeljana, da je marveč sedanje stanje pri sodnijah slabše, kakor pred sedanjo vlado.

Govorilo se je, da ustopi poslanec Zeithammer kot sekcijski šef v ministerstvo za uk in bogočastje; posebno so faksijsni listi to vest pridno diskutovali. „Politik“ odgovarja, da narodna stranka česka v naučnem ministerstvu sicer res močno pogrša moža, ki bi bil brez predsodkov proti českemu narodu in da z vsem svojim uplivom deluje na to, da se temu pomore: da pa vlada s Zeithammerom nikdar ni bila v dogovoru in da je on privatno o tem vprašan odločno izjavil, da ne vzprejme nobene državne službe.

Vnanje države.

„Gazetta dell' Emilia“ prinaša dopis iz Rima, ki pripoveduje, da so se zadnje dni vsled hišnih preiskavanj pri irredentskih vodjah spravili na dan papirji, ki nedvojbeno kažejo, da obstoji politična družba, v čegar imenu in nalogu je deloval Oberdank. Predno je nanj prišla vrsta za izvršitev napada, izžrebana je bila baje neka druga oseba, ki je pa v zadnji čas odstopila in si zdaj, kakor se čuje, vzela življenje. — „Giornale di Sicilia“ močno obsoja in bere levite irredentovcem, ki hočejo imeti vojno z Avstrijo. Posledico take vojne riše rečeni list tako-le: „Ker je Sedan Francozom prinesel republiko, mislijo ti kričati, da bi tudi za Italijo iz nesrečne vojske nastala prememba državne oblike. Sedan bi pač dobili, a republike zato vendar-le ne bi bilo.“

Včeraj vzprejela je **srbska** skupščina srbsko-francosko trgovinsko pogodbo in s tem je končala svoje izredno zasedanje. V nedeljo zvečer se le je bil prišel posebni kurir, ki je prinesel ono pogodbo iz Pariza; v ponedeljek imel je potem za to postavljeni odsek svoja posvetovanja. Danes bode se baje skupščina svečano sklenila s prestolnim govorom, kojega vsebino je ministerski svet včeraj sestavil. — V spomladi, najbrže maja meseca, sklicala se bode velika skupščina, ki bode imela revidirati ustav. Ugiba se, da se namerava upeljati zistem dvojnih kamor, potem bi odpadli dozdanji vladini zastopniki v skupščini in zbornica obstajala bi potem iz samih poslancev, koje izbira ljudstvo.

Vprašanje o poučnem jeziku poljske književne zgodovine na vseučiliščih

v **Varšavi** postaja vedno ostreje. Docent poljske književnosti, Wierzbowski, napovedal je bil že prvo predavanje v ruskem jeziku, a vsled nastale razburjenosti in nemira mej dijaštvom prisiljen je bil predavanje preložiti, izgovarjaje se z boleznijo. Kurator vseučilišča, Apuchtin, in druge uplivne osebe pa baje Wierzbowskega nagovarjajo, da naj nikakor ne misli na demisijo, nego kar neutegoma prične predavanje. Manjšina poljskih dijakov priporoča pasivno stališče in prosto ogibanje predavanj, dočim večina zagovarja ostrejša demonstracije kot pojave nezadovoljnosti. Hujskajo jih baje na to ruski kolegi, kateri bi radi videli, da se zapre Varšavsko vseučilišče.

Dopisi.

Iz Radgone 20. januarja. [Izviren dopis.] (Volitve v okrajni zastop.) Za jedno volitev ste vi na Kranjskem siromašnej, namreč v okrajni zastop. Zatorej pa tudi ne uživajte toliko sladkih zmag, oziroma ne požirate toliko trpkega žolča, nego mi Štajerci. Vender močno dvomim, da vam blede zavist greni zaradi tega življenje, še bolj pa, da vam skazi veselega Kurenta. Kajti okrajni zastopi so naprava, o kateri koristi in nekoristi se je uže mnogo pisalo in prepiralo; vsaj naši praktični kmeti so večinoma contra, ker se jim ta stroj v marsičem nepotreben zdi; zlasti pa zavoljo tega, ker nalaga silna bremena ubogim posestnikom. Naš kmet ni navdušen za takšno avtonomijo, katera vrže par ljudem tisoče na leto v žep, vsem drugim davkoplačevalcem pa 30%, 40% in še več doklad potegne iz žepa.

Nekaj je pa vender poleg koristnega, in to je, rekli bi, šola za volitve v deželni in državni zbor.

Tu nam stopijo vesele in jako ostudne prikazni pred oči. Vidimo iskrene narodnjake, navdušene, srčne rodoljube. Pojavijo se pa tudi neizrek-ljive pokveke renegatstva in nemškutarske pokvarjenosti. Tu spoznamo prave ptičke. Tu se zveja plevel-nemškutar od narodnjaka. Osobito velja to o gornje-radgonskem okraji. Kolika spridenost! Kdo je to zakrivil? Upliv sosednih Nemcev? Pomanjkanje voditeljev? Leta 1881. je „Slovenski Narod“ o priliki volitve na Ogrskem opisal tamošnjo demoralizacijo. No, tudi mi takraj Mure nismo veliko na boljem. Saj prodajo stari sivolasi kmetje za jeden liter vina svoje pošteno ime, svoj glas, svojo domovino. In kje je tista vernost, ki je tako lepo značila našega seljaka! Kje mož beseda!

Vender ne smemo obupati; saj je pokazala ravno volitev pretekle dni, da treba našemu kmetu samo pouka in iskrenih voditeljev. 16 let je ogromna večina naših ljudij celo apatično gledala okrajni zastop; ob času volitve je bila pasivna in le pojedini so bili silno uneti zanj — gotovo ne brez tehtnih razlogov.

Volili smo v dveh skupinah: velikoposestniki 15., kmetijske občine po 16. januarja. Izvoljenih zastopnikov je 29; jeden pa — posestnik radenske Slatine — ustopi kot veliki obrtnik direktno. Vkupe 30. Mi računimo naših 24 do 25. Tedaj **lepa zmaga**: dočim zdaj ni bilo niti jednega narodnjaka v zastopu, pač pa sami Kruci, — kakor

sinja pri Pečorinu, oblekel sem paradno uniformo in šel sem k njemu. Dobil sem ga v sobi, ležal je na postelji, z jedno roko podpiral je glavo, z drugo držal je pa že ugaslo pipo. Vrata v drugo sobo bila so zaklenjena in ključa ni bilo v njih. Vedel sem brž kaj in kako. Pri uhodu zakašljaj sem malo in lahko poteptal z nogami ob tla, a on se ni nič ganil, nič slišal.

— Gospod poročnik! rekel sem mu s trdim glasom. Mar ne vidite, da sem prišel jaz?

„O, zdravstvujte, Maksim Maksimič,“ odgovoril je, ne da bi se kaj ganil. „Ali hočete popušiti jedno pipo?“

— Nikar ne zamerite, tu nisem več Maksim Maksimič, temveč vaš predstojnik.

„To je vse jedno. Ali hočete čašo čaja? Ko bi vedeli vi, kaj se mi vrti po glavi?“

— Že vem vse, odgovoril sem mu in stopil k njegovej postelji.

„Tem bolje, ker meni bi se danes ne ljubilo pripovedovati tega.“

— Gospod poročnik, vi ste zakrivali nekaj, za kar sem jaz odgovoren.

„Pojdite no! To je prava nesreča! Mar nisva prijatelja!“

— Čemu te šale? Dajte mi hitro svojo sabljo!

— „Mitka, moja sabljo.“

Mitka prinesel je sabljo. Zvršivši svojo dolžnost, sedel sem k Pečorinu na posteljo in rekel sem mu: To ni lepo od vas.

— „Kaj ni lepo?“

Da ste odpeljali Belo... in ta prokleti Azamat!... priznajte vsaj svojo krivdo!

— „A če mi je všeč Bela.“

Kaj sem hotel odgovoriti na to... Bil sem ves pobit. Objavil sem mu, ko sem molčal nekaj časa: „knezu bomo morali dati deklico nazaj, ako jo bo zahteval.“

— „Tega ne bo treba.“

A, če izve?

— „Kje neki če izvedeti?“

Nič nisem vedel mu odgovoriti na to.

— „Poslušajte, Maksim Maksimič,“ rekel mi je Pečorin čez nekaj časa in sklonil se malu po konci: „Vi ste vrl človek... ako damo temu divjaku nazaj njegovo hčer, kaj bo naredil z njo? Umoril jo bo, ali pa prodal komu. Stvar se je zgodila in samo jo nikarmo shujšati. Vi obdržite mojo sabljo in pustite meni Belo.“

— Naj bo! Ali bi jo mogel vsaj videti?

— „V drugej sobi je, a dozda sem se jej še jaz zaman skušal bližati. V kotu sedi z zagnanim obrazom, nič se ne gane in boji se kakor srna. Poklical sem neko žensko, ki zna tatarski, in ukazal sem jej streči in sprijazniti jo z mislijo, da je moja... in samo moja.“

Jaz sem konečno prijenjal... kaj sem pa tudi hotel? Na svetu so taki ljudje, katerim moramo vselej odjenjati.

— Ali se je Bela privadila, vprašal sem Maksima Maksimiča, ali je pa umrla od žalosti in hrepenenja po domu?

(Dalje prih.)

jih ljudstvo pri nas nazivlje, — to je, strastni nemškutarji in ljudje brez politične vere. Radost naša je, se ve, velika. Saj je ljubka žlahta za vselej vržena iz zastopa, v katerem je sedela leto za letom, kakor bi podedovala sedeže in diete. Zdaj bljeva žolč. Kajti prememba zdi se jej neverjetna; pravcati Deus ex machina. Nekateri celo trdijo s Hamletom: Das ist die Frage: sein oder nicht sein. Smilijo se nam, a naš kmet se nam tudi smili.

Eminenten pomen pa ima okrajni zastop v tem oziru, ker se iz njega voli okrajni šolski svet; kaj pa ta odločno narodna korporacija tu ob meji nemški pomeni, o tem govoriti bi bilo odveč. Zato je pa tudi izrazil se največji nemškutarski kričar: Zdaj hočejo popi samo katekizem v šoli učiti. Te klasično-bedaste besede so nekaterim našim učiteljem v toliko slast, da radostno gladijo svoje trebuške. Ceterum: Gegen die Dummheit kämpfen selbst die Götter vergebens.

Vrlim, zlata vrednim kmetom pa, ki so možato in narodno volili, izrazimo najgorkejšo hvalo; naj jih vedno razradosti mila zavest, da so volili v čast in korist svoje dragej domovini. V dan 16. januarja so kmeti iz 13 občin popravili, kar so nam 15 velikoposestniki skazili. Zlasti so oba dneva obžalovanja vredno vedli se volilci iz Rihtarovec, Mote in Hrastja, iz občin na murskem polji, ki so nekdanj slovele zaradi svojega narodnega probujanja, kjer so se rodili naši izborni patrijoti Prelogi, Žitki itd. — Prijatelji ptujskega in celjskega ... itscha in ... igga so jih k temu sramotnemu dejanju zapeljali.

Naposled še jedno opomnjo. Največa uganjka, recimo psihologična, se nam zdi, da 16 dolgih let ni se našel človek, ki bi saj poskusil narod zdražmiti, kmete zbrati ter izbaciti ljudi, ki niso naše krvi, ki nimajo ljubezni niti do naše slovenske domovine, niti ne čutijo potreb našega okraja ter nja stanovnikov. Za Boga, kakšni so to rodoljubi, ki svojo neizmerno ljubezen do naroda skrivajo globoko v svojem srci, ki želijo, da jih svet mej narodnjake šteje, a sami ničesar ne storijo! Spravljivost je res lepa krepost, toda vedno in povsodi tudi? Značiti bomo pa takšne Nikodeme s tem prisilili k odločnosti, da jih v javne zastope volimo. Če pa tudi tu ostanejo domoljubi le mej štirimi stenami, pa jih vržemo proč, kakor staro šaro, ki v današnjih časih ni več za rabo, kakor smo prijatelje celjskega „Kmetkega prijatelja“ pokidali.

Domače stvari.

— (Umrl) je danes zjutraj g. Anton Samassa v 75. letu svoje starosti. Ranjki je ustanovil daleč znano livarno za zvonove, katero poseduje sedaj njegov sin, bil je mnogo let vodja kranjske hranilnice in opravljal je tudi vodstvo šole za revne male otroke pri sv. Florijanu. Anton Samassa bil je vitez Franc Jožefovega reda, zlatega križa za zasluge in častni meščan ljubljanski.

— (Kranjsko obrtno društvo) bode imelo svoj prvi letni občni zbor dne 2. februarja ob 10. uri dopoldne v Schreinerjevi pivovarni na sv. Petra predmestji. Dnevni red je sledeči: 1. Letno poročilo; 2. Volitev 6 odbornikov; 3. Predavanje g. Kunca o namerah in delokrogu obrtnih društev; 4. Splošni predlogi udov. — Pisarna tega društva je sedaj na Bregu v hiši „Matiče Slovenske.“ Odborove seje so vsaki ponedeljek ob 8 uri zvečer in se zamorejo sej tudi udje kot poslušalci udeležiti. V pisarni eli pri g. Kleinu v tiskarni se prijavi tudi pristop k društvu.

— (Iz Gorice) poroča se v „Triester Ztg.“, da je bivši srbski naučni minister Boković prosil, bi li smel ogledati si žensko izobraževališče v Gorici, a da mu je ravnateljstvo prošnjo odbilo. Zakaj?

— (Osepnice) razsajajo še vedno v okolici ljubljanske, posebno pa v Šiški, kjer je več otrok kozavih in sta dva za kozami že umrla.

— („Slovenskega Pravnika“) prva letošnja številka prinaša imenik naročnikov v letih 1881 in 1882, kazalo za l. 1882 in naslednjo zanimivo vsebino: Pravni običaji slovenski. — Osnova menjiškega zakona za Rusijo. — Motenje posesti občinskih pašnikov, kateri se uživajo proti plačilu.

— Neveljavne pogodbe pri javnih dražbah. — Proračun bosensko-hercegovinski. — Tožba po § 158. o. d. z. — Oprekanje zakonskega rojstva napereno proti otroku in materi otroka. — Kupovanje glasov pri volitvi je tudi kaznivo, če se kupljeni glas ni tako oddal, kakor se je dogovorilo. — Vsak pogoj ali breme, s čimer bi se nujni del oblagal, je brez veljave (§ 174. obč. drž. zak.) — Pravica upolagati proti obtožnici ugovor, pristojna osobno le obdolžencu (§ 209 r. k. p.) — V preudarek. — Tožba zastran motenega posestva gledé pašne pravice na zemlji, ki je tretjega. Obe stranki trdijo zadnjo faktično posest. — Odmejitev primerljaja, o katerem govori § 87. kaz. zak. od onega § 85. kaz. zak. — § 87. kaz. zak. ne more se uporabiti na stvarno poškodovanje. — Motenje posesti zastran vozne poti. — Raznosti. — Občinstvo bodi opozorjeno, da se z drugo številko začne priobčevati prevod „Občnega sodnega reda“ (A. G. O.) z vsemi pripadajočimi dvornimi dekreti in drugimi določbami.

— (Vabilo) na Vodnikovo slavnost, katero napravi narodna Čitalnica v Kranji dne 28. januarja 1883. leta. — Spored: 1. Kreutzer: „Spomin na planine“, zbor. — 2. Slavnostni govor. — 3. Dr. B. Ipavec: „Vse mine“, mešan četverospjev. — 4. „Orest“, dramatičen prizor. — 5. Dr. B. Ipavec: „Ilirija oživljena“, zbor. — 6. Ples. — Po udih upeljeni gostje plačajo po 1 gl., udje po 30 kr. vstopnine. — Začetek ob 1/2 8. uri. — K obilnej udeležbi vabi najuljudnejše odbor.

— (Vabilo) k besedi, ki jo priredi v nedeljo dne 28. januarja 1883. l. v spomin Valentinu Vodniku kamniška Čitalnica na korist godbenemu fondu. Spored: 1. Slavnostni nagovor. 2. Deklamacija. 3. Igra: „Karolčkova prva ljubezen“. Burka v 1 dejanji od Valent. Preširna. 4. Mej istimi točkami in po igri bode pelo pevsko društvo „Lira“ razne pesni. Po tem ples. — Vstopnina navadna. Večji darovi se hvaležno sprejmo. Začetek prav točno ob 7 1/2. uri zvečer. K tej besedi uljudno vabi čest. ude in goste odbor.

— („Hrvatska Matica“) dogotovila je tisk svojih letošnjih knjig, katere pridejo v 40.000 izvodih mej narod. V prvi vrsti omeniti je Smičklasovo „Hrvatsko zgodovino“, ki obsega 40 pol, dalje „Knjigo iznajdeb“, drugi del J. E. Tomičevih dramatičnih del, roman „Zavjet“ (od Becića) in Turgenjevjev roman: „Klara Milić“, preložen po J. Miškatoviči. Za znižano ceno dobodo društveniki tudi nadaljevanje prevodov klasikov in „Album hrvatskih pesni“.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 24. januarja. Giers semkaj dospel bil po ruskem poslaniku Lobanovu z osobjem: knezom Urusovim, grofom Osten-Saken-om vsprejet. Cesar imenoval je španjskega kralja Alfonza polkovnikom in imajteljem 94. pešpolka.

Rim 23. januarja. Sodišče obsodilo je Valerijani-ja na triletni zapor. Državni pravdnik predlagal je pet let z ozirom na namen. Zagovornik zahteval je, da se nekrivim spozna, ker se noben odstavek kazenskega zakona za ta slučaj uporabiti ne more.

Pariz 23. januarja. Pri volitvi komisije za zakon glede pretendentov bilo je 80 glasov za vladu, 122 za predlog Floquet-a. Vesti o ministerskej krizi niso istinite. Vlada bode jutri v omenjenej komisiji dala pojasnila.

Berolin 24. januarja. „Norddeutsche“ konstatuje, da dopisovanje mej cesarjem in papežem nikakor ni končano, temveč da se pričakuje odgovor kurije na zadnje pismo cesarjevo.

Madrid 24. januarja. Pri vzprijetji velikih državnih dostojanstvenikov naznanil je kralj oficijelno zaroko infantinje Paz z bavarškim princem Ljudovitom.

Riga 23. januarja. Schrickenhofer-jevo gledališče v Mitnu-u pogorelo je včeraj po noči; predstave ni bilo. Požar se je omejil, vzrok neznan.

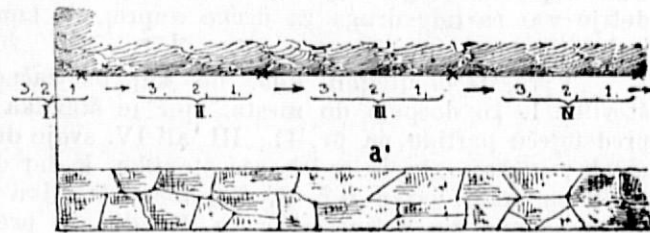
Narodno-gospodarske stvari.

O prekopavanji zemljišča za nasaditev vinograda.

Spisal R. Dolenc.
(Konec.)

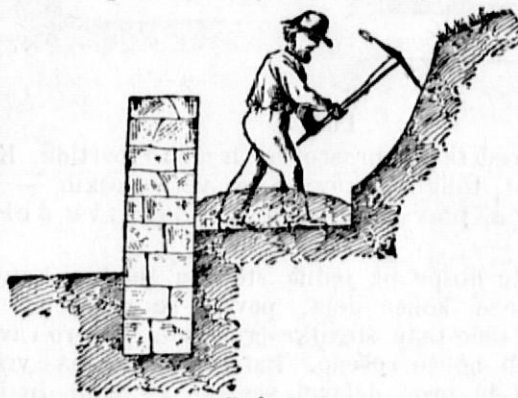
Tako izvršeno delo ni gledé kakovosti nikakor slabo, nasprotno, prav dobro je, vender gre prilično počasi izpod rok, kajti dobri delavci morajo svoje slabejše zastajajoče tovariše ali čakati, da jih dohitijo, ali pa sami počasneje delati. Sicer pride pa pri tem načinu prekopavanja tudi dosti preveč sveta na jedenkrat za odmetavati, in vsak hipec je delavec delavcu na potu Obilo odmetavanje sveta je pri tem načinu še navadno tudi uzrok, da se delavci radi nešak poslužujejo, tem bolj, ker imajo za njih rabo dovolj prostora na razpolaganje. No ravno neške pa zakasnijo delo kaj močno, in gotovo bi bilo za gospodarja najboljšje, ako bi se delavci za premetavanje sveta po vinogradih le dobrih lopat posluževali, ne pa nešak. Sicer se sliši v gornji Vipavi dostikrat očitjanje, da se rabijo neške le v mehkem svetu ne pa tudi v trdem; no temu ni res tako, lopata rabi se nasprotno lahko povsod z večjo koristjo nego neške.

Nov vipavski ali slapenski način prekopavanja vrši se pa tako le: Začne — ali odpre, ali nastavi — se delo ravno tako, kakor pri starem načinu. Izmeče se namreč na najspodnji strani zemljišča meter globok in znabit ravno toliko širok — ali tudi ožji — jarek. Iz prvega jarka izkopano zemljo razmečejo delavci bolj na široko, in torej kar najbolj na tanko mogoče pred sé, na prekopanju namenjeno brežino. To zato, da pride kasneje zopet v delo, da ne gre torej v izgubo, kakor navadno pri starem načinu, pri katerem se kar v kak mimo tekoč potok, ali sploh brez koristi v nižavo zmeče. Kakor hitro je delo tako odprto, to je jarek a (podoba 1)

Pod. 1.

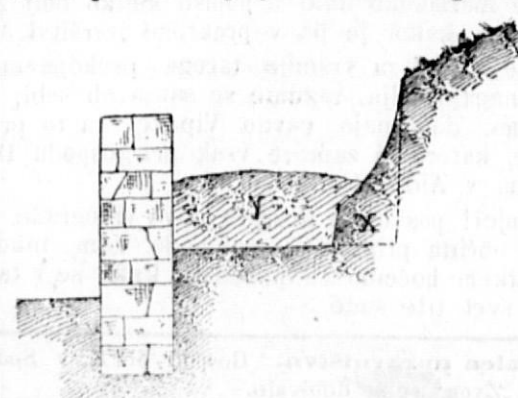
izmetan, se razdele delavci po trije in trije v jedno „partido“, tako, da so, ako je na pr. 12 delavcev na razpolaganje, štiri partide I., II., III., IV. Delavce vsake partide zaznamovamo lahko dalje s številkami 1., 2., 3. Številka 1. prve partide (I.) vzame najtežje vipavsko orodje pik (ki tehta do 12 starih funtov) in prične s tem koj v pričetku jarka 30 do 50 centimetrov — kar je od fizične sestave sveta odvisno — daleč v trd svet segati, to je kopati, ter si ga med in nad noge metati. Pri tem delu je delavec proti prekopanju namenjeni brežini obrnen,

Pod. 2.

od prve, kjer prične (kakor to križci pod. 1. kažejo) tam ravno isto delo opravljati, to je, brežino 30—50 centimetrov na široko rušiti, ter si jo sebi mej in deloma tudi na noge metati.

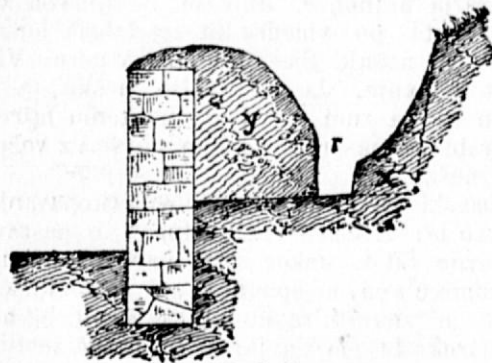
Na jednom in istem mestu koplje vsaka številka 1. toliko časa, dokler mu to pod nogami naraščajoči svet — iz katerega si mora noge večkrat višje prestaviti — dopušča. Kadar mu ni več mogoče na jednom mestu kopati, premakne se nekoliko na desno naprej. Tako kopljejo vse številke 1. vsake partide naprej in vsaka zapusti pri tem za

Pod. 3.

sabo delo tako, kakoršno nam podoba 3. kaže. Črka y zaznamuje namreč prekopani, rahli, v jarek posuti svet, črka x pa, do katerega je številka 1. še neprekopa-

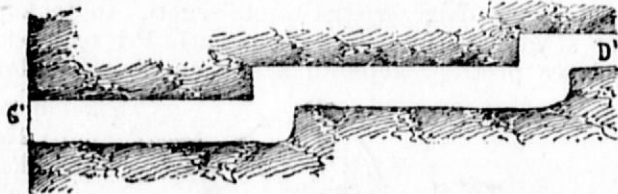
nega pustila. Ta del x ni v stanu številka 1. prekopati, kajti tega mu ne dovoljuje to, ker orodje — pik — pred sabo v krogu vihti, posebno mu pa še rahli svet, kateri mu pod nogami narašča, ter ga vedno višje vzdiguje, del x pa zaspije, — tega ne dovoljuje. No, del x mora pa tudi prekopan biti, stena brežine more navpična postati. In zato sledi vsaki št. 1. kakor hitro je to mogoče, to je kakor hitro se številke prve nekoliko na desno odmaknejo, številke druge s primernimi lopatami v rokah. Pri tem se ustopi vsaka številka 2. tako na levo stran številke 1. svoje partide, da tej v levo lice gleda; in ona prične po številki 1. zrahljan svet na desno stran odmetavati ter nasipati, kar toliko časa nadaljuje, da pride ves neprekopani del x na dan in da mej tem in prekopanim svetom y še toliko prostora ostane, kolikor je lopata široka. Ta prostor

Pod. 4.

ravno tako ustopi, kakor je ona stala; in prične še neprekopani del x — „plajbanje“ imenovan — prekopavati. „Plajbanje“ ostane navadno v jarku, sicer se ga pa tudi lahko ven na površje prekopanega sveta izmeče, potem je pa treba se ve da vsaki partidi še jedno, to je četrto številko dodati. Tako delajo vse partide druga za drugo naprej, do konca jarka.

Vprašati bi utegnil kdo, no kaj pa začnejo številke 1. ko dospejo do mesta, kjer je številka 1. predstojajoče partide na pr. II., III. ali IV. svoje delo začela; in kaj začnejo sploh vse številke, kadar dospejo na konec jarka a? Kadar dospe številka 1. jedne partide do mesta, kjer je številka 1. predgredeče partide svoje delo začela, ali kakor se reče, kjer je štev. 1. predgredeče partide delo prevzela, najde že — po štev. 2. in 3. sprednje partide — plajbanje v takem stanu, da zamore kar z nova 30—50 cmtr. daleč s pikom v brežino seči, ter delo kakor prej nadaljevati. Številki 2. in 3. mu slediti. Skozi to novo seganje prvih števil v brežino, zadobi se ve da vse delo od zgoraj pogledano, podobno stopnic, kakor to podoba 5. kaže; in vsaka

Pod. 5.

stopnica predstavlja prostor dela jedne partide. Kolikor partid, toliko jarkov — se ve da ozkih — se h krati dela, prav po pravilih „razdelitve dela“ v obrtniji.

Kadar dospe pa jedna številka, bodi si katera koli, na desni konec dela, povrne se nazaj na levo, kjer delo tiste številke prevzame, katero ravno manjka, ali boljše rečeno, katera ravno na vrsto pride. Da bi torej delavci ves čas v jedni in isti partidi delali, na to ni misliti, marveč mešajo se pri nadaljevanju dela vedno. In vender vlada pri vsem tem v delu ves čas popolni, kaj lahko previdljivi red, ker vedno po trije delavci tako rekoč jeden jarek sami zase delajo.

Človek, kateri se ni z ravno popisanim prekopavanjem še čisto nič praktično seznanil, bi utegnil sklepati, da je težaven, tako rekoč z velikimi „ceremonijami“ v zvezi. In vender je v resnici najprostejši in najhitrejši, torej tudi brezdvomno najboljši. Samo da se prav začne, pa gre gladko izpod rok, saj je marsikako delo v popisu veliko bolj zamotano videti, kakor je pa v praktični izvršitvi.

Da je treba za vršenje takega prekopavanja tudi posebnega orodja, razume se samo ob sebi, in reči moremo, da imajo ravno Vipavci za to prav fino orodje, katero si zamore vsak pri gospodu Danielu Godini v Ajdovščini naročiti.

Dolenjci! poskusite svet za nove vinograde po popisanim načinu pripraviti, ne bode Vam nikdar žal. V kratkem hočemo še povedati, kako se v tako prekopani svet trte sadé.

Listnica upravnštva. Gospod M. K. v Sedlu. Platnice za „Zvon“ se še dobivajo.

Tujci:

23. januarja.

Pri **Sionu**: Rainer z Dunaja. — Grof Attems iz Hočevja. — Albrecht iz Trsta. — Töpfer z Dunaja. — Pilan iz Celovca.

Pri **Mallét**: Polak, Glaninger, Novak z Dunaja. — Jelovšek z Vrhnike. — Lindmaier, Wurzburg, Sommer z Dunaja.

Meteorologično poročilo.

(Pregled čez pretečeni teden.)

Barometer: Stanje barometrovo je bilo v pretečenem tednu visoko; znašalo je 741.62 mm., tedaj za 6.32 mm. več, kot srednje stanje sploh; vskub temu je bilo v ponedeljek in torek podnormalno. Najvišje srednje stanje, za 14.74 mm. nad normalom, je imel petek; najnižje, za 3.05 mm. pod normalom, ponedeljek; razloček mej maksimumom in minimumom je tedaj znašal 17.79 mm. Stanje sploh je bilo 15krat nadnormalno, 6krat pa podnormalno; najvišje, za 15.03 mm. nad normalom, je bilo v petek zvečer; najnižje, za 3.49 mm. pod normalom, v torek zjutraj; razloček mej maksimumom in minimumom sploh je tedaj znašal 18.52 mm. Največji razloček v stanju jednega dne, za 5.85 mm., je imela sreda; najmanjši, za 0.60 mm., petek.

Thermometer: Srednja temperatura pretečenega tedna je znašala — 5.1° C., to je za 3.0° C. pod normalom, in je bila samo v ponedeljek, torek in sredo pod-, druge dni pa nadnormalna. Najvišjo srednjo temperaturo, za 2.9° C. nad normalom, je imel ponedeljek; najnižjo, za 9.0° C. pod normalom, sobota; razloček mej maksimumom in minimumom srednjega stanja je tedaj znašal 11.9° C. Temperatura sploh je bila 10krat nadnormalna, 11krat pa podnormalna; najvišja, za 4.1° C. nad normalom, v ponedeljek opoldne; najnižja, za 12.5° C. pod normalom, v nedeljo zjutraj; razloček mej maksimumom in minimumom sploh je tedaj znašal 16.6° C. Največji razloček v stanju jednega dne, za 9.4° C., je imel petek; najmanjši, za 0.6° C., torek.

Vetrovi pretečenega tedna so bili zelo spremenljivi, sploh pa nekoliko močnejši, kot prejšnji. Največkrat, 7krat, je bilo „brezvetrije“, 5krat „jugovzhod“, 4krat „burja“, 2krat „jugozahod“, po 1krat pa „vzhod“, „sever“ in „gorenjec“.

Nebo je bilo največkrat, 11krat, „popolnoma jasno“, 9krat „popolnoma oblačno“, 1krat pa „deloma jasno“.

Vreme pretečenega tedna je bilo precej ugodno; teden je imel dva deževna, oziroma snežena dneva z le 4.10 mm. mokrine.

Tržne cene v Ljubljani

dné 24. januarja t. l.

	gld.	kr.
Pšenica, hektoliter	7	47
Rež,	5	20
Ječmen	4	39
Oves,	2	93
Ajda,	4	23
Proso,	4	87
Koruza,	5	36
Leča	8	—
Grah	8	—
Fižol	9	—
Krompir, 100 kilogramov	2	86
Maslo, kilogram	1	—
Mast,	—	86
Špeh frišen	—	66
„ povojen,	—	75
Surovo maslo,	—	85
Jajca, jedno	—	2 1/2
Mleko, liter	—	8
Goveje meso, kilogram	—	56
Telečje	—	52
Svinjsko	—	48
Koštunovo	—	28
Kokoš	—	45
Golob	—	16
Seno, 100 kilogramov	3	3
Slama,	1	96
Drva, trda, 4 kv. metre	7	—
„ mehka, „	4	50

Dunajska borza

dné 24. januarja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	77 gld.	25	kr.
Srebrna renta	77	65	—
Zlata renta	95	95	—
5% marcna renta	92	15	—
Akcije narodne banke	832	—	—
Kreditne akcije	279	—	—
London	120	—	—
Srebro	—	—	—
Napol.	9	54	—
C. kr. cekini	5	65	—
Nemške marke	58	80	—

Vožne liste
nemške in nemško-slovenske
priporočila po nizki ceni
v Ljubljani.
„NARODNA TISKARNA“

Jožef Bernard

v Kamniku (Kranjsko)

priporoča svojo popolnem novo in bogato oskrbljeno zalogo vsake vrste
špecerijskega blaga, steklenine (glaževine)
in domačih pridelkov

po najnižjih in poštenih cenah in s točno postrežbo.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

S spoštovanjem

Jožef Bernard.

(49—2)

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.

4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	119	—
Državne srečke iz l. 1864	100	168	75
4% avstr. zlata renta, davka prosta	—	95	85
Ogrska zlata renta 6%	—	118	20
„ 4%	—	85	30
„ papirna renta 5%	—	84	55
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	—	103	—
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	114	—
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	—	119	50
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	—	98	30
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	—	105	25
Kreditne srečke	100 gld.	170	75
Rudolfove srečke	10	20	30
Akcije anglo-avstr. banke	120	113	75
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	—	217	25

Bukova drva,

60—70 sežnjev, 24 palcev dolga, popolnem suha, se prodajo. Natančneje se izve iz prijaznosti pri upravnštvu „Slovenskega Naroda“.

Velika zaloga

rumenega ali rudečega

dolenjskega vina,

iz leta 1882 po 4 1/2, 5 do 6 gld., staro vino po 9 do 10 gld. avstr. vedro, in kakih 5000 zlahnih 3 do 4 letnih

vinskih trt

po 1 gld. 50 kr. sto pri

A. Cvenkelj-i

v Sevnici (Lichtenwald.)

(30—2)

Mazilo za lase!

Po prof. dr. Pithu.

Jedno najboljših sredstev, da se prostor, kjer rasó lasje, utrdi in da lasje ne izpadajo, ob enem jim daje lep lesk in se uporablja z gotovim vspehom pri tisočih.

1 lonček za dolgo časa samo 60 novcev prodaje pravega

lekarna „pri samorogu“ J. pl. Trnkoczy-ja

na Mestnem trgu št. 4 v Ljubljani.

(40—1)

Antirrheumon, pripravil G. Piccoli, lekar „pri angelji“ v Ljubljani, na Dunajski cesti. Najboljše zdravilo proti prehlajenji, kostibolju, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Cena 1 steklenici 40 kr.

Mazilo zoper ozeblino, od dr. Marinelle-ja, izdeluje G. Piccoli, lekar „pri angelji“ v Ljubljani, na Dunajski cesti. To je najboljše zdravilo zoper ozeblino. Cena 30 kr. (697—12)

Gumi-Bonbons, uplivnejši kot vsak v prodaji, se nahajajoči bonbon, rabi se z najboljšim vspehom pri kašljih, hripavosti in kataralnosti dihalnih organov. V škatljicah à 10 kr.

Priznано izvrstne,

na

tržaškej razstavi s srebrno svetinjo

odlikovane

voščene sveče

iz garantirano pravega, nepokvarjenega čebelnega voska,

ponudijo

P. & R. SEEMANN

v Ljubljani. (636—22)